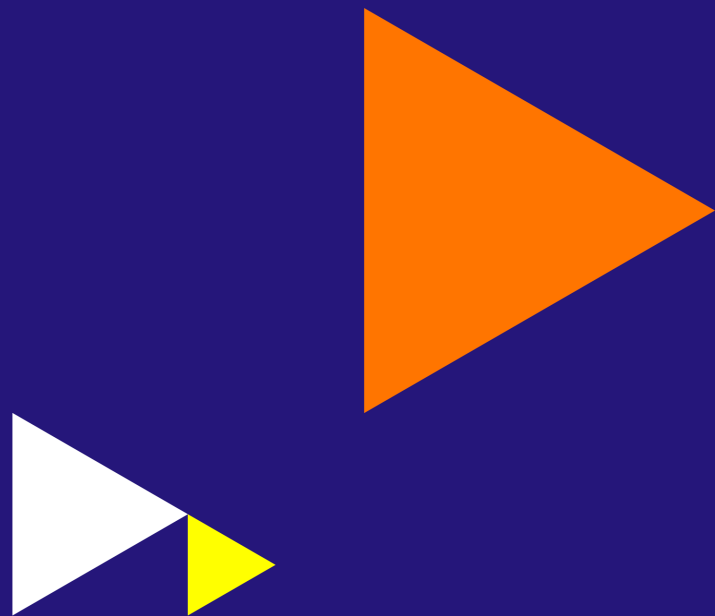

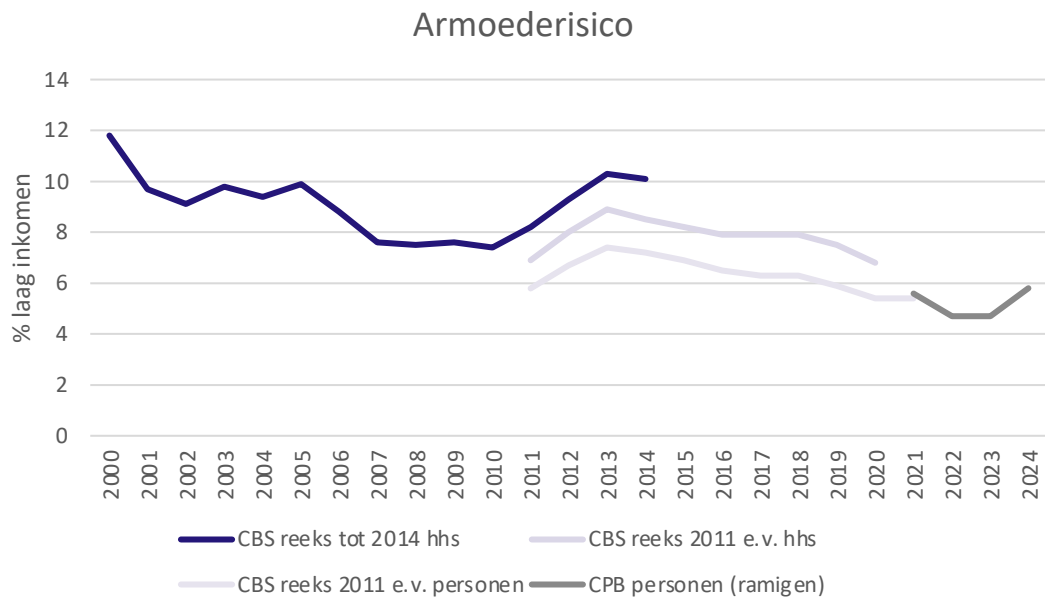
Armoedebestrijding: wat is nodig?

Anna Custers
Lector Armoede Interventies
Hogeschool van Amsterdam

30 maart 2023

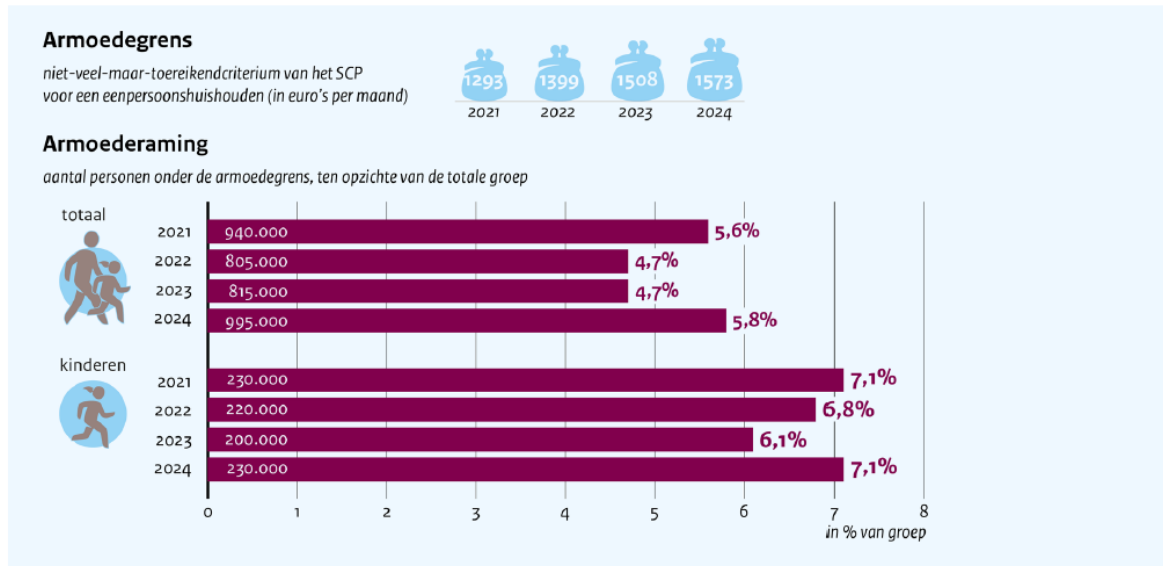

Armoede is de afgelopen 20 jaar afgenomen

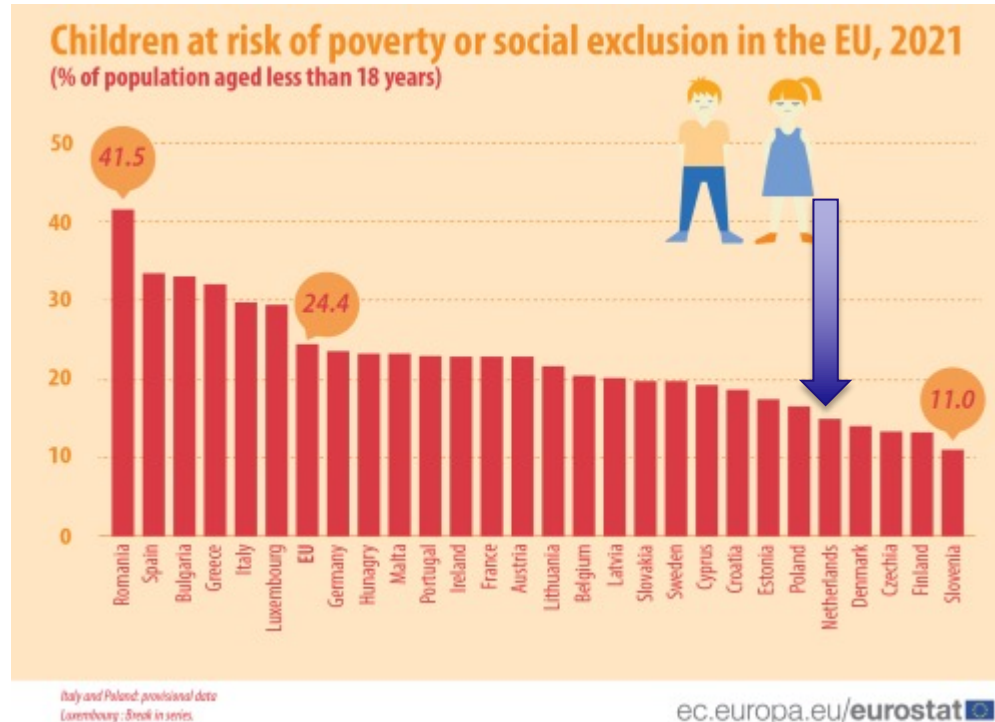
1 op de 4 mensen met armoederisico is een kind

Figuur 1.4 Armoede loopt in 2024 op doordat tijdelijk beleid gericht op de laagste inkomens wegvalt

Bron: CPB en SCP ([link](#))

Internationale vergelijking

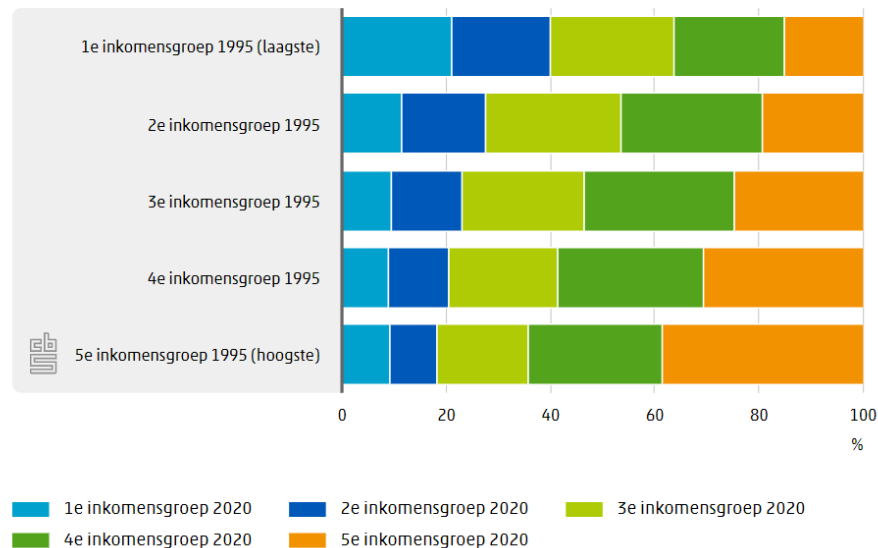

Intergenerationele armoede – in perspectief

Vergelijking gezinnen 1995 en 2020/21:

- De meeste mensen ontstijgen het armoederisico van hun ouders: ruim 9 van de 10 kinderen uit een laag-inkomenstgezin liepen later in hun leven geen risico op armoede.
- Het risico op armoede is *wel* twee keer zo hoog, als je opgroeit in armoede: van de kinderen die opgroeien in armoede, had 9,6 procent een risico op armoede, tegen 5,5 procent gemiddeld.
- Kinderen erfden dus maar voor een deel de inkomenspositie van hun ouders.

Inkomensgroep kinderen in 2020* naar inkomensgroep ouders in 1995

Belang van hulpbronnen in het gezin in de eerste 1000 dagen

- Onderwijsniveau
- Arbeidsparticipatie
- Welvaart
- Gezinsstabiliteit
- Mentale gezondheid

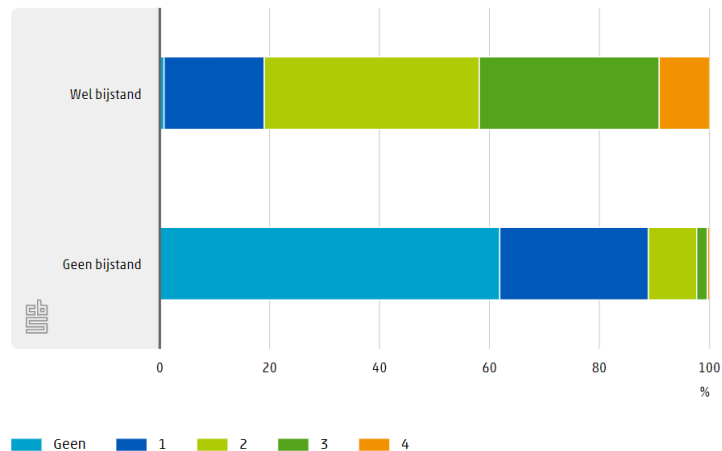
Het ontbreken van meerdere hulpbronnen tegelijkertijd kan een risico betekenen voor de ontwikkeling van kinderen.

Bij kinderen die opgroeien in een gezin met een bijstandsuitkering is bij 9 procent sprake van een opeenstapeling van 4 risicofactoren. Bij kinderen in een gezin zonder bijstand is dat bij 0,2 procent het geval.

Deze kinderen hebben minder kansen om hun potentieel te ontwikkelen.

De eerste 1000 dagen leggen een fundament voor de rest van het leven. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat invloeden van buitenaf, zoals bestaansonzekerheid, de kwaliteit van dit fundament beïnvloeden. En daarmee ook de gezondheid en het functioneren in de rest van het leven en volgende generaties.

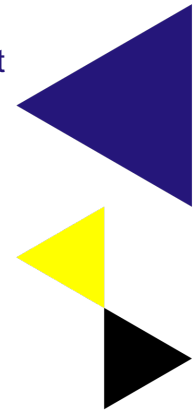
4.3.1 Aantal risicofactoren in de eerste duizend dagen bij in 2006 geboren kinderen

Bestaansonzekerheid in de eerste 1000 dagen

- Een kind krijgen is een life event
- We weten dat een life event 1 van de redenen is om in de schulden te geraken
 - Een baby kost geld
 - Er kunnen minder inkomsten zijn door ouderschapsverlof en zorg voor het kind, vooral als er geen vast contract is
 - Er moet veel geregeld worden:
 - Zwangerschapszorg, kinderopvang, erkennen van de baby, geboorteaangifte
 - Aanvragen uitkeringen en toeslagen, verzekeringen

Los hiervan, staat de algemene bestaanszekerheid onder druk voor een steeds grotere groep mensen.

Wat is er nieuw aan de huidige situatie?

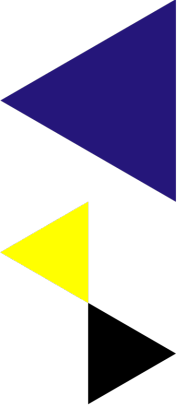
Macro-economische schok van ongekende grootte, sinds lange tijd

Nieuwe groep mensen wordt geraakt; o.a. de fragiele middenklasse

Grote koopkrachtreparatie voor 2023

Maar, ... wat gebeurt er daarna?

Bestaanszekerheid staat ter discussie

Macro-economische omstandigheden

Het is drukker dan ooit bij de Voedselbank

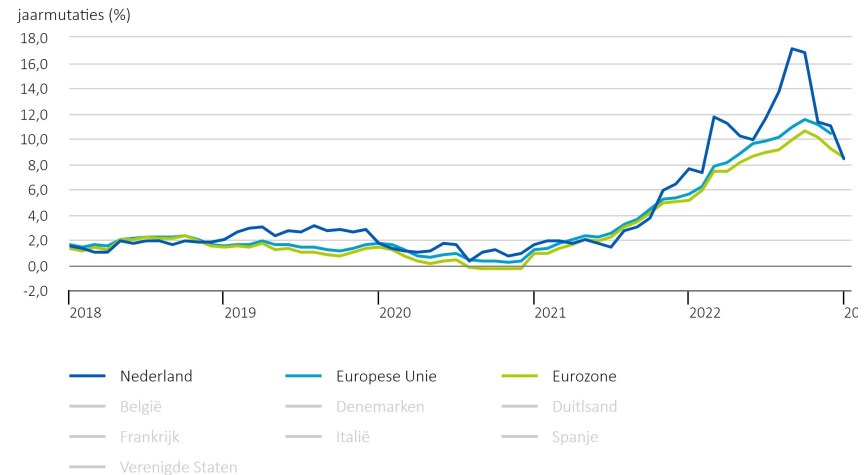
In de laatste twee maanden is het aantal bezoekers van de Voedselbank een kwart gestegen. Oorzaak zijn de stijgende voedselprijzen.

♂ Naim Derballi ⌚ 17 december 2022

🕒 Leestijd 1 minuut

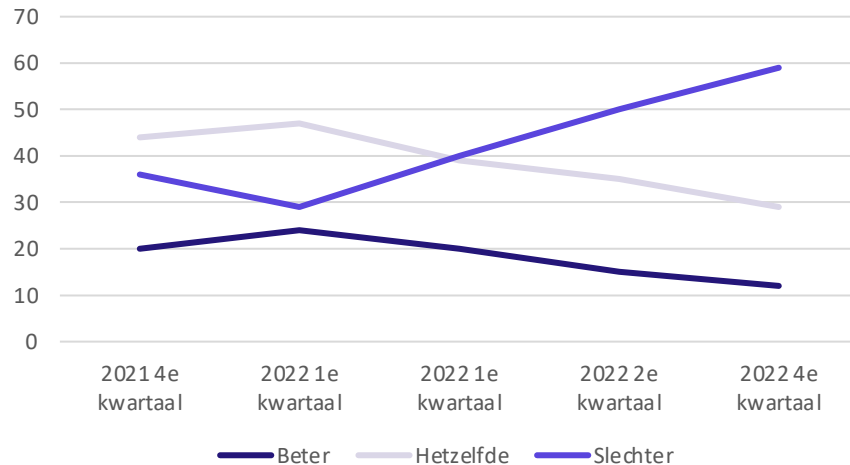

HICP internationaal

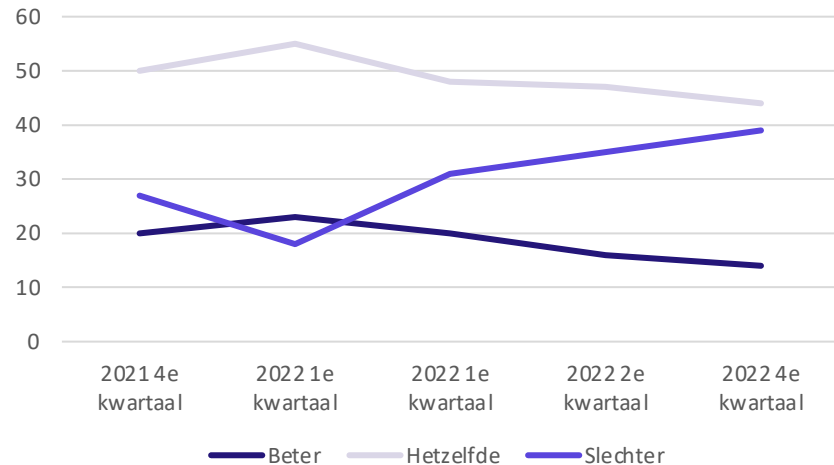

Financiële situatie hhs flink verslechterd, en houdt naar verwachting aan

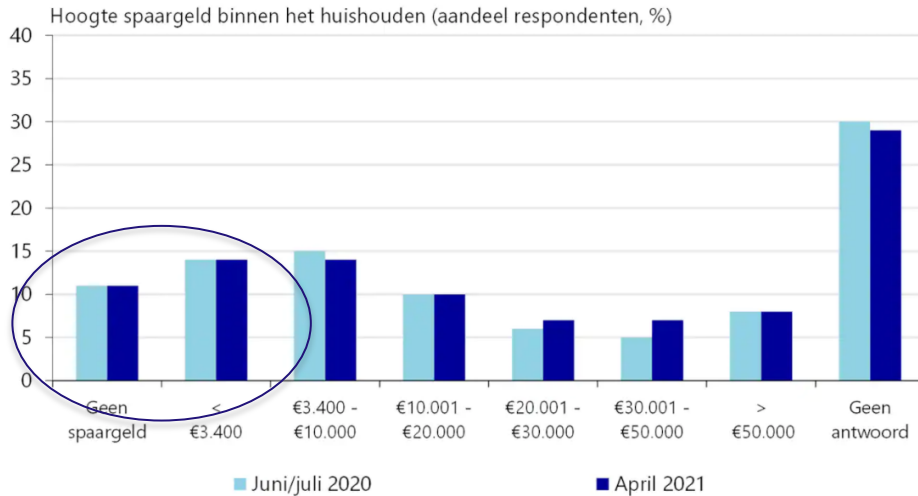
Financiële situatie afgelopen 12 maanden

Financiële situatie komende 12 maanden

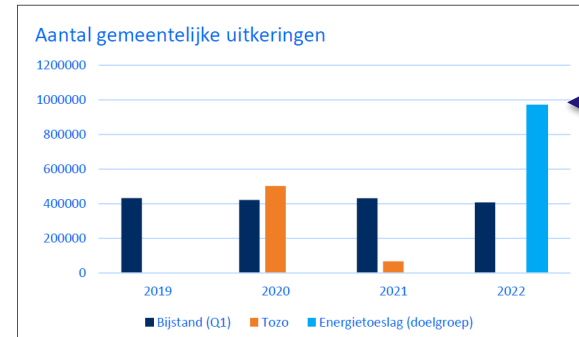

Fragiele middenklasse

Bron: RaboResearch

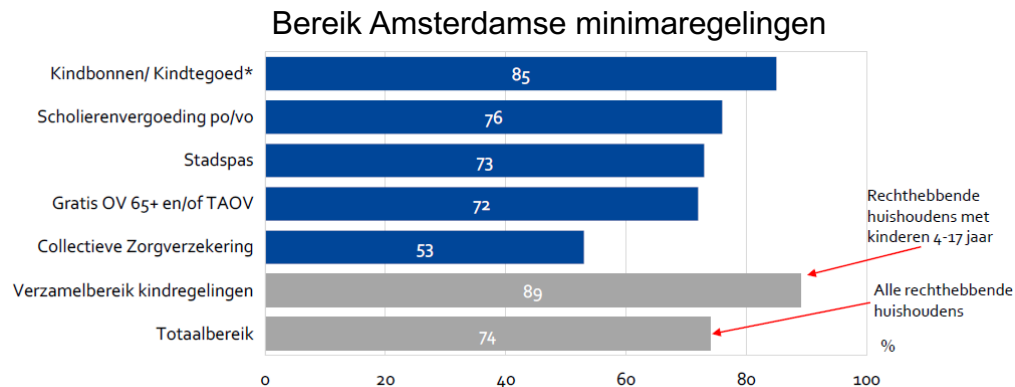
'De (energie-) maatregelen hebben grote groepen geholpen, maar op casusniveau wordt hard door het ijs gezakt, en we zien groepen die als geheel kopje onder dreigen te gaan zoals werkende armen en jongeren.'

Aantal huishoudens gemeentelijke uitkeringen.

Welke hulp is er al?

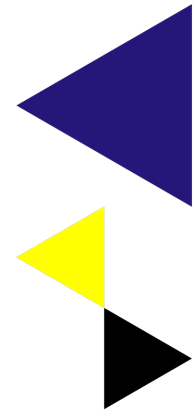
- Inkomensondersteuning (huur-; zorg; kinderopvang-; energietoeslag)
- Armoederegelingen, o.a. specifiek gericht op kinderen zoals:
 - Sport- en cultuurfonds
 - Kindbonnen/tegoed
 - Stadspas
 - Fiets of laptop van de gemeente

Bron: OIS, 2023

De overheid loopt vast

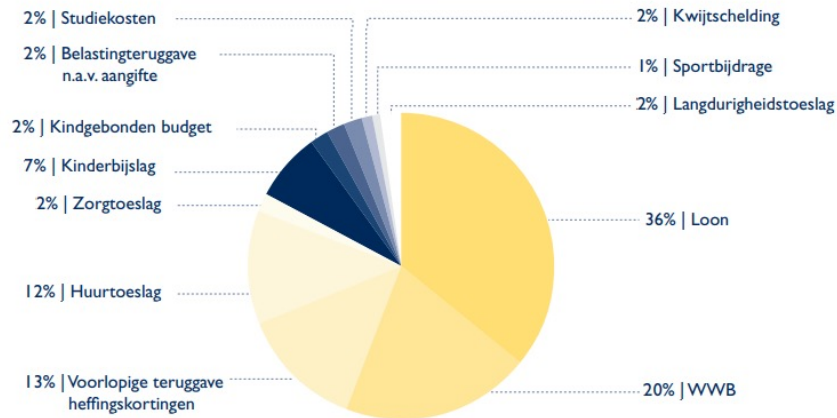
- Kindertoeslagaffaire: dieptepunt in relatie tussen overheid en burger, één gebaseerd op wantrouwen en fraudebestrijding ipv vertrouwen.
- Energietoeslag: succesvol. Maar loopt ook tegen bestaande regelingen aan.
- De burger komt er niet meer uit
- Terugvorderen/systeemschuld

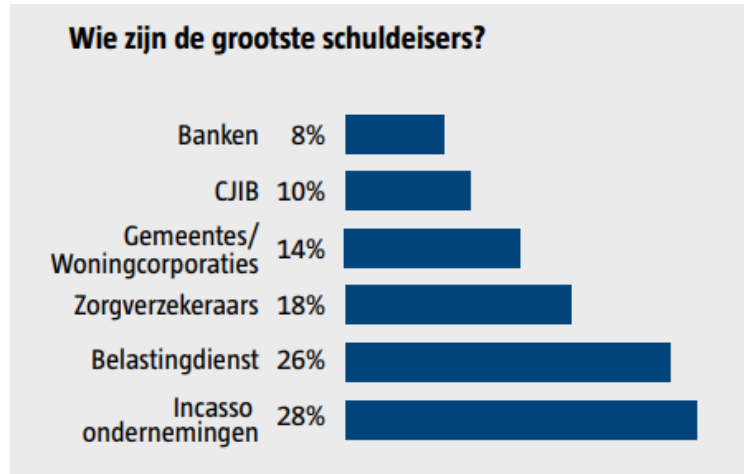
De burger komt er niet meer uit

Alleenstaande ouder, twee schoolgaande kinderen, bijstandsuitkering, parttime werk en een huurwoning

- Gemeente:
 - Inkomensconsulent/klantmanager
 - Armoedebestrijding
 - Gemeentebelasting
- SVB
- Belastingdienst (huur-, zorg- en kindertoeslag)

Systemenschuld: schulden bij de overheid of andere organisaties met een publieke functie

Systeem als stress factor

Financiële zorgen

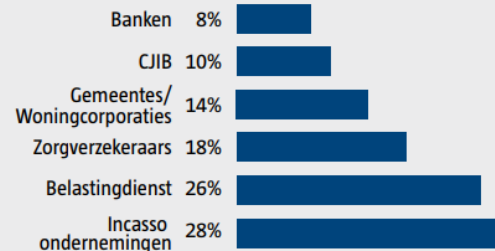

Systeemstress:
er niet meer uitkomen,
afgewezen worden

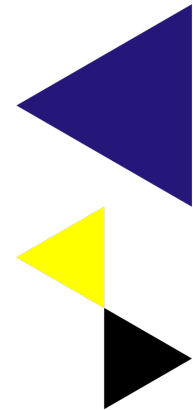
Systeemschuld:
overheid als schuldeiser

Wie zijn de grootste schuldeisers?

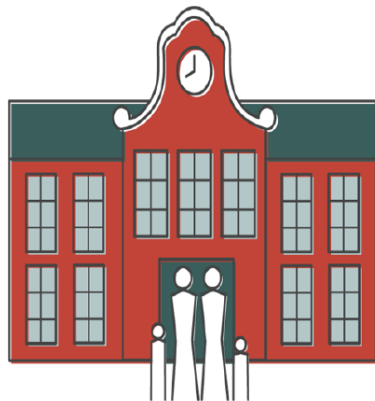
Wat is er nodig? Hoe kan het anders?

- Verandering in denken: flexibele instituties. Systeem verandering *is* mogelijk.
 - Wat is hierin de rol en de verantwoordelijkheid van de professional?
 - Gaat verder dan alleen de relatie met de client
 - Het gaat ook om signaleren en agenderen op organisatieniveau, lokaal/gemeentelijk niveau en rijksniveau
 - Samenwerking in de keten
 - Gebeurt dat al in jullie werk?
 - Waar zit momenteel handelingsverlegenheid?

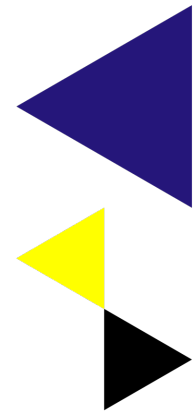

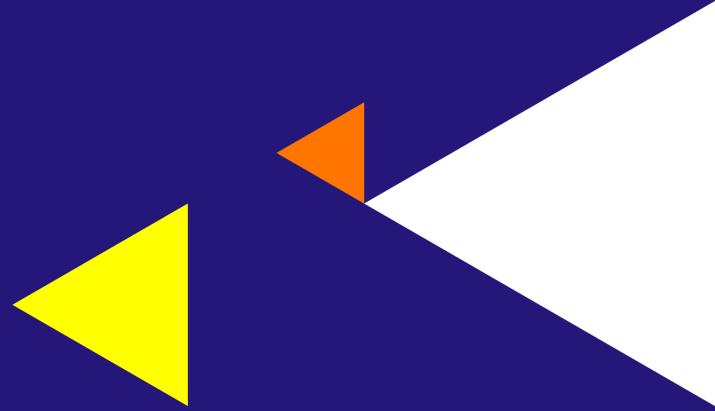
Hoe kan het anders?

- Effectiviteit: wat werkt nou echt (niet)? En, een focus op het *hoe*. Welke aanpassingen zijn er nodig om bestaand beleid beter uitvoerbaar te maken?
- Voorbeeld:
 - Amsterdamse Familiescholen

Amsterdamse
Familieschool
ONDERZOEK

Creating Tomorrow